

aigua loc. adv. [Marcsme, 1915]: «ens hi acostarem nedant sot àigà i els pendrem el volantí», també el·lípticament (sense *nedant*): «és una cova que no s'hi entre més que sot àigà».

Formacions anàlogues. *Sotaixella*, Belv. *sota l'aixella*, però és més corrent en cat. soldar-ho com a subst. m.: *el sotaixella* [1915] (força més usual que *l'aixella*); addició de Fontserè al *DOrt.*; en canvi a l'Alt Pallars no admetien més que *sota l'aixella* Vall de Cardós, s. l. *asèlla* Farrera (1933-34). *Sotabosc* m. 'extensió de terra sota d'arbres, sota de bosc': «Cap de les remors que del *sota-bosc* se desprenian», MrnVayreda (*Puny*, xxiv, 374 (288)), mot tan útil (i més, per als qui no saben desfer-se del cast. *monte bajo*, molt mal definit en *AlcM*. *Sotacabrera* 'cambrereta subordinada' (NOLLER; Fontserè, c. 1925, addició al *DOrt.*).

+*Sotacel*, bella i útil paraula, que he sentit força als navegants del Marcsme: «hi ha *sotàsèl*, no ho veu?» quan hi ha una cortineta de núvols poc visibles, arran de l'horitzó marí [StPolM 1925 ---]. *De sotamà* (Coromines, *Cartes visionari*, § 13), però són molt usuals per *sotamà* i a *sotamà*, abans també a *sots-mà*: 'd'amagat, subrepticiament, dissimulada': «*De loguer de mariners en cas la nau se vena sota-mà*: Encara, és tengut lo senyor de la nau: que si ell és penyorat, de senyoria o d'altre hom, e los mercaders e lo senyor faran vendre la nau a *sots mà* ---», *Consolat* xcv, Pard., p. 131. *Sotapatró*: «Johan Eres, *sota patró* de la galera», Bna. 1254, CaCandi, *MiscHiCat.* II, 267. *Sotaproa* i +*sotapopa* m.: en el *sotaproa* [Fontserè, add. *DOrt.*], que és cobert s'hi posen arreu marins; en el *sotapopa*, de les barques grans, sovint s'hi fa un son. Produir a *sota-preu* 'a un preu injustament baix per al treballador', Coromines («El Teatre de l'Iglésies segons *Els Vells*», en *Di. i Records* II, 314).

Sotascriure 'subscriure, posar la firma': «me *sota-escric* al present, escrit de voluntat mia per mans de P. J. Roca» model epistolari, OPou (*ThPu.*, 131); «Les quals són aquestes, ací *sota-srites*» fi S. xv, *Brama dels Llaur*. *Sotascrit* m. 'la firma': «obrint la letra, e mirant lo *sotascrit*, qui deya 'Güelfa la tua', los ulls se li ompliren d'aigua», *Curial* (NCL. I, 89).

I els importants termes nàutics: *Sotavent* 'el costat de la nau oposat al *sobrevent*, que és d'on ve el vent': totes dues expressions foren creacions catalanes, i aquella, a diferència de l'altra (fr. *lô*, cast. *barlovento*), es propagà des del català a les llengües veïnes: la nostra ja havia de ser usual en el S. xiv (si bé no consta fins al Belv.). car ja apareix acastellanat com *sotavento* [-viento] a. 1430; *sotavento* passà també al port. *sotavento* [c. 1515], *Com.* d'Albuquerque, Jal; l'it. *sottovento* no apareix fins al S. xvi, en Amerigo Vespucci i en la trad. de Lopes de Castanheda [c. 1550], per tant ha de ser manlleu del català; veg. Zaccaria, s. v. *sottovento*, que ja s'adona del manlleu hispànic, però fou del cat. i no pas del castellà: és obvi.

Sotabanc [Lab. 1840]. *Sotabarba* [Lab.; DAg.]. *Sotabarres* mall. [DAg.]; *sotabarrí*, -*barrot*, -*barreva*. *Sotabraga* [1640 Fc. Barra, DAg.]. *Sotacobert* [Lab.]. *Sotaclavar* [Lab.]. *Sotacomandador* [Lab.]. *Sotacòmit*

[1354, DAg.; S. xv, Jal] > cast. *sotacòmitre* [mj. segle xvi], on hi ha influència del *-re* de *contramestre*. *Sotacopa* [1640, DAg.]. *Sotacor*. *Sotacós*. *Sotacotxer* [Belv.]. *Sotacuiner* [Lab.]. *Sotacurador* [Lab.]. *Sotadorment* [Lab.]. *Sotaescarceller* [Lab.]. *Sotagira* mall. *Sotaguarda* [Lab.]; *sotaguàrdia*. *Sotamànega*. *Sotamestre* [Lab.]. *Sotamola* [Lab.]. *Sotaministre* [Lab.]. *Sotapanxa*. *Sotapeu*. *Sotaplec* [Lab.]. *Sotaportal* [Lab.], calc inadmissible i inútil del cast. *soportal*, en lloc de *porxo*. *Sotaposar* [1546, DAg.]. *Sotaventrera* [B. Llobregat, DAg.]. *Sotavolta*. A *sota veu* [1919, Pons Mass.; DFa.]: «Unamuno --- va dir de cara a cara als patriotes --- de les *Mehalas* --- que Catalunya --- i que l'home basc --- Tot ho féu anar de revés: aquí la teniu la vostra Rectoria --- el bisbe li féu comprendre a *sota veu* com es comprometia; i --- va esclatar: --- —Éc que no --- vull aguantar més!», Coromines (*Di. i Records* III, 222.3).

Amb *sots*: *Sots-arrar* tr. 'prometre's (amb una dona) lliurant-li l'anell', *VidesR*, 45r2, catalanització del ll. *subarrare*. *Sots-almirall*. *Sots-banc* [DAg.]. *Sots-baille* [1580, DAg.]. *Sots-boteller* [DAg.]. *Sots-cabiscol* [DAg.]. *Sots-caporal*. *Sots-castlà* [DAg.]. *Sots-cavalleris* [DAg.]. *Sots-comprador* [DOrt.]. *Sots-delegat*. *Sots-diacon* [S. xv, DAg.]; *sotsdiaconat*. *Sotsjaure* [Belvitges]. *Sots-llogater*. *Sots-obrer* «sobrestante» [DAg.]: «lo diit *sots-obrer*, en lo dia de huy, volent fer mortar en lo pont del portal del Real per a posar lo letretero del pont ---», doc. Val. 1599 (ACCV VIII, 100). i *sots-obreria* de murs i valls id., id., 174. *Sots-oficial*. *Sots-prior*, *sots-priora* o -*oressa* (S. xiv, xvi). *Sotsseguir* [DAg.]. *Sots-sequier*. *Sots-síndic* [DAg.]. No existeix ni pot haver existit un adj. *sots-sol*, -*ola* (*AlcM*): és evident que en Arn. de Vilanova (NCL. II, 108) s'ha d'accentuar *sotsolés* subst. m. pl., pron. de *-ers*. *Sots-veguer* [Lacav.]; *sots-vegueria*.

De *sotmetre* s'ha parlat a *metre*, notant que a l'E. Mj. és més aviat *sotmetre*; però també l'altra variant: «aquest cruel tiran, al qual, axí com a jova dona, no avent-ne tu presa guàrdia de al<s>», simplement, te ha é l *sotmesa* ensempls la libertat», *Fiameta* (ed. gòtica, § 15, p. 29, i de nou *se sotmet*, p. 30).

Sotsobre, *fer* (< *sots-sobre*) 'bolcar-se, capgirar-se' particularment les embarcacions: «barques --- varaven-les e puis metien-se de dins tanta de gent, que con eren en mar, tantost faïen *sots-sobre* e negaven», Muntaner, § 220 (Casac. vi, 55.30); c. 1450 «O noble Creu, en qui nostra creença / ffa remuntar les nostres bones obres, / e anullant perdones les *sotsobres*, / al estret pas mostrant-nos gran valença!» en el poeta barceloní Pere Martines c. 1450 (*BABL* xvii, 197). «Tot ho féu anar de *sotsobre*» en versos juvenils, inèdits, de Coromines, a. 1888. «Mes, sents? per sepultar-la la terra ja 's mig-obre, / --- / Li raque o no, ha de beure's, girada de *sotsobre*, / de l'amargor de l'ira divina l'escorrim», *Ail.* rv, 25c (només des de la redacció 1877). «--- Tot lo món han engeigé e --- l'an girat de *sots sobre*» ja en Lluïll (*Li. de Sta. Maria*, ed. 1915, 112).

Sotsobrar tr. 'girar de cap per avall': «tres voltes lo *sotsobrà* en una lluita cos a cos», JoMartorell (Ag.,